

(Naslovna strana)

DEKLARACIJA MOR-a

O TEMELJNIM

PRINCIPIMA I

PRAVIMA NA RADU

I NJENA PRIMJENA I PRAĆENJE

*Usvojena
na osamdeset šestom zasjedanju
Međunarodne konferencije rada,
Ženeva, 18. juna 1998.*

Opredjeljenja izražena u publikacijama MOR-a, koja su saglasna praksi Ujedinjenih naroda, kao i materijali sadržani u ovim publikacijama, ne predstavljaju mišljenje Međunarodne kancelarije rada koje se odnosi na pravni status bilo koje zemlje, područja ili teritorija ili njihovih vlasti, niti se pak odnose na bilo kakvo njihovo razgraničavanje.

Autori snose punu odgovornost za potpisane članke, studije ili druge priloge, a publikacija ne predstavlja podršku Međunarodne kancelarije rada o stavovima koji su u njoj izraženi.

Pozivanje na imena kompanija i komercijalnih proizvoda ili postupaka ne znači istovremeno i podršku Međunarodne kancelarije rada, kao što ni bilo kakvo nespominjanje neke određene kompanije, komercijalnog proizvoda ili postupka ne predstavlja znak neodobravanja.

Publikacije MOR -a mogu se nabaviti u svim većim knjižarama ili u lokalnim predstavništvima MOR-a u velikom broju zemalja, ili se mogu direktno poručiti od *ILO Publications, International Labour Office, CH - 1211 Geneva 22, Switzerland*. Katalozi ili spiskovi novih publikacija mogu se dobiti besplatno na gornjoj adresi.

UVODNA RIJEČ

Međunarodna organizacija rada je 18. juna 1998. usvojila u Ženevi *Deklaraciju MOR-a o temeljnim principima i pravima na radu i Prilog o njenoj primjeni i praćenju* i na taj način preuzela izazove globalizacije koja je u središtu značajne debate koja se vodi u MOR-u sve od 1994., Iako globalizacija predstavlja jedan od faktora ekonomskog rasta, a ekonomski rast jeste preduvjet društvenog napretka, i dalje ostaje činjenica da ona sama po sebi nije dovoljna kao garancija tog napretka. Potrebno je da ju prati izvjestan broj socijalnih pravila koja će se zasnivati na zajedničkim vrijednostima i na taj način omogućiti svima onima koji su uključeni da traže svoj pravični udio u bogatstvu koje su oni pomogli da se stvori.

Cilj Deklaracije je pomiriti želju za stimuliranjem nacionalnih nastojanja kako bi se osigurao društveni napredak koji će teći uporedo sa ekonomskim napretkom i potrebu za poštivanjem različitih uvjeta, mogućnosti i orijentacija koji postoje u pojedinim zemljama.

Prvi korak u ovom smjeru učinjen je u Kopenhagenu 1995., kada su čelnici država i vlada prisutni na Svjetskom sastanku na vrhu o društvenom razvoju usvojili posebne obaveze i Akcioni program koji se odnose na “temeljna prava radnika” - zabranu prisilnog rada i rada djece, slobodu udruživanja, prava na organiziranje i kolektivno pregovaranje, jednako nagrađivanje za jednaki rad, kao i ukidanje diskriminacije prilikom zapošljavanja. Ministarska konferencija Svjetske trgovinske organizacije (WTO), održana u Singapuru 1996., otvorila je mogućnost za poduzimanje narednog koraka. Države su potvrdile svoju

obavezu poštivanja međunarodno priznatog jezgra standarda rada, podsjetile da je MOR tijelo kompetentno za postavljanje i bavljenje ovim standardima i ponovo potvrdile svoju podršku njenom radu na unapređenju istih.

Usvajanje Deklaracije MOR-a je treći korak. Ono predstavlja značajan doprinos cilju koji je postavljen u stavu 54(b) Akcionog programa koji je usvojen na Sastanku na vrhu u Kopenhagenu, a to je zaštita i unapređenje poštivanja temeljnih prava radnika, kojim se zahtijeva od država potpisnica odgovarajućih Konvencija MOR-a da ih u cijelosti provode, a da druge države vode računa o principima postavljenim u ovim Konvencijama.

Postojeći mehanizmi nadzora već omogućavaju sredstva za osiguravanje primjene Konvencija u državama koje su ih ratificirale. Za one koje nisu, Deklaracija pruža vrlo važan novi pomak u tom pravcu. Kao prvo, ona priznaje da članice MOR-a, čak ako i nisu ratificirale Konvencije o kojima je riječ, imaju obavezu da poštuju “ u dobroj namjeri i u skladu sa Ustavom, principe koji se odnose na temeljna prava i koji su predmet ovih Konvencija”. Kao sljedeće, a to je prvi vid primjene i praćenja koji je dat u Prilogu Deklaraciji, ovaj cilj nastoji se postići provođenjem jedinstvene ustavne procedure MOR-a, u saglasnosti sa kojom se traži svake godine od onih država koje nisu ratificirale temeljne Konvencije da podnesu izvještaje o napretku koji je postignut u primjenjivanju principa iz tih Konvencija.

I konačno, svečano se obavezujući da će mobilizirati svoje budžetske resurse i utjecaj kako bi pomogla svojim članicama u postizanju ciljeva Sastanku na vrhu u Kopenhagenu, Organizacija je učinila još jedan korak. Ova obaveza će imati svoje mjesto u globalnom izvještaju, koji

predstavlja drugi vid praćenja i izvještavanja zadanog u Prilogu. Globalni izvještaj dat će pregled napretka koji je postignut u predhodnom periodu od četiri godine, podjednako u zemljama koje su ratificirale temeljne Konvencije i onima koje to nisu učinile. Ovaj izvještaj predstavljat će osnovu za procjenivanje efikasnosti akcije koja je poduzeta u predhodnom periodu i početnu tačku za planove djelovanja u domenu buduće pomoći.

Usvajanjem ove Deklaracije, MOR je preuzela izazov koji je pred nju postavila međunarodna zajednica. Ona je postavila socijalni minimum na globalnoj razini koji treba odgovoriti realnostima globalizacije i sada može gledati u novo stoljeće sa obnovljenim optimizmom.

Michel Hansenne

DEKLARACIJA MOR-a O TEMELJNIM PRINCIPIMA I PRAVIMA NA RADU

Budući da je MOR utemeljena u uvjerenju da je socijalna pravda od suštinskog značaja za univerzalni i trajni mir;

Budući da je ekonomski rad bitan, ali ne i dovoljan za osiguravanje pravičnosti, društvenog napretka i iskorjenjivanja siromaštva, potvrđujući potrebu da MOR unapređuje snažne socijalne politike, pravdu i demokratske institucije;

Budući da se MOR treba, sada više nego ikad, oslanjati na sve svoje postavljene standarde, tehničku saradnju i istraživačke resurse u svim oblastima svoje nadležnosti, osobito u oblasti zapošljavanja, stručne obuke i radnih uvjeta, kako bi se osiguralo da, u kontekstu globalne strategije ekonomskog i društvenog razvoja, ekonomska i socijalna politika budu komponente međusobnog jačanja u svrhu stvaranja široko zasnovanog održivog razvoja;

Budući da MOR treba da ukazuje posebnu pažnju na problem osoba sa naročitim socijalnim potrebama, naročito onih koji su bez zaposlenja i radnika migranata, da mobilizira i pomaže međunarodna, regionalna i nacionalna nastojanja u cilju rješavanja njihovih problema i da unapređuje uspješne politike u cilju zapošljavanja;

Budući da je, u nastojanju održavanja veze između socijalnog napretka i ekonomskog rasta, garancija temeljnih principa i prava na rad od

posebnog značaja po tome što omogućava osobama koje su u pitanju da slobodno zahtijevaju i na temelju jednake mogućnosti svoj pravični udio u bogatstvu koje su pomogli da se stvori, i da u potpunosti ostvare svoje ljudske potencijale;

Budući da MOR ima ustavni mandat kao međunarodna organizacija i kompetentno tijelo da postavlja i da se bavi međunarodnim standardima rada i da uživa univerzalnu podršku i priznanje u promoviranju temeljnih prava na radu kao izraz svojih ustavnih principa;

Budući da je hitno, u situaciji narastajuće ekonomske međuovisnosti, ponovo afirmirati nepromjenljivu prirodu temeljnih principa i prava sadržanih u Ustavu Organizacije, i promovirati njihovu univerzalnu primjenu;

Međunarodna konferencija rada,

1. Podsjeća:

- (a) da, slobodno pridružujući se MOR-u, sve članice podržavaju principe i prava koji su navedeni u Ustavu i Deklaraciji iz Filadelfije i obavezuju se da će raditi u pravcu postizanja sveukupnih ciljeva Organizacije svim svojim sredstvima i u potpunosti u skladu sa svojim specifičnim okolnostima;
- (b) da su ovi principi i prava izraženi i postavljeni u obliku posebnih prava i obaveza u Konvencijama koje su priznate za temeljne podjednako unutar i izvan Organizacije.

2. Objavljuje da sve članice, čak iako nisu ratificirale Konvencije o kojima je riječ, imaju za obavezu, koja proističe iz same činjenice njihovog članstva u ovoj Organizaciji, da poštuju, unapređuju i ostvaruju, u dobroj namjeri i u skladu sa Ustavom, principe koji se tiču temeljnih prava koja su predmet ovih Konvencija, to jest:
  - (a) slobodu udruživanja i djelotvorno priznavanje prava na kolektivno pregovaranje;
  - (b) ukidanje svih oblika prisilnog ili prinudnog rada;
  - (c) ukidanje diskriminacije u odnosu na zapošljavanje i zanimanje.
3. Priznaje obavezu Organizacije da pomaže svoje članice, u odgovoru na njihove ustanovljene i iskazane potrebe kako bi se postigli ovi ciljevi u potpunosti koristeći ustavna, operativna i budžetska sredstva i pomoć, kao i da potiče druge međunarodne organizacije sa kojima je MOR uspostavila odnose u skladu sa članom 12. Ustava u pomaganju ovih nastojanja:
  - (a) tako što će ponuditi tehničku saradnju i savjetodavne usluge u cilju unapređenja, ratifikacije i implementacije temeljnih Konvencija;
  - (b) pomagati onim članicama, koje još nisu u poziciji da ratificiraju neke ili sve ove Konvencije, u njihovim nastojanjima da poštuju, unapređuju i ostvaruju principe koji se odnose na temeljna prava koja su predmet ovih Konvencija; i

- (c) pomagati članice u njihovim nastojanjima da stvore klimu ekonomskog i socijalnog razvoja.
4. Odlučuje da će, u cilju postizanja potpunog efekta ove Deklaracije, primjenjivati promocijski prilog o primjeni i praćenju, koji je bitan i valjan, u skladu sa mjerama opisanima u dodatku ovoj Deklaraciji i koji će se smatrati za njen integralni dio.
  5. Naglašava da se standardi rada neće koristiti u protekcionističke komercijalne svrhe i da se ni na šta iz ove Deklaracije ili njenog dodatka o primjeni i praćenju ne može pozivati ili koristiti u takve svrhe; pored toga, ova Deklaracija i njen dodatak o primjeni i praćenju ni na koji način ne dovode u pitanje komparativnu prednost bilo koje zemlje.

Prilog

Primjena i praćenje Deklaracije

I. SVEUKUPNA SVRHA

1. Cilj ovog priloga o primjeni i praćenju opisanog u nastavku teksta je promovirati nastojanja koja članice Organizacije ulažu u unapređivanju temeljnih principa i prava obuhvaćenih Ustavom MOR-a i Deklaracijom iz Filadelfije, a koja su ponovo potvrđena u ovoj Deklaraciji.

2. U svjetlu ovog cilja, koji je strogo promocijalne prirode, ovaj prilog o primjeni i praćenju će omogućiti identificiranje onih oblasti u kojima se pomoć Organizacije kroz njene aktivnosti tehničke saradnje može pokazati od koristi za njene članice, i pomoći im u implementiranju ovih temeljnih principa i prava. Ovo ne predstavlja zamjenu za uspostavljene nadzorne mehanizme, niti će sprječavati njihovo funkcioniranje; prema tome, specifične situacije unutar domena ovih mehanizama neće biti ispitivane ili provjeravane u okviru ovih primjena i praćenja.

3. Dva aspekta ove primjene i praćenja, koji su opisani u tekstu što slijedi, zasnivaju se na postojećim procedurama: godišnje praćenje koje se odnosi na neratificirane temeljne Konvencije zahtijevat će samo neka prilagođavanja sadašnjih modaliteta u primjeni člana 19. stav 5(e) Ustava; a globalni izvještaj će poslužiti za postizanje najboljih rezultata iz postupaka sprovedenih u skladu sa Ustavom.

II. GODIŠNJA PRIMJENA I PRAĆENJE KOJI SE ODOSE NA NERATIFICIRANE TEMELJNE KONVENCIJE

A. Svrha i domen

1. Svrha je svake godine omogućiti pregled nastojanja u skladu sa Deklaracijom koja ulažu članice koje još uvijek nisu ratificirale sve temeljne Konvencije i koji će putem pojednostavljenih postupaka zamijeniti četverogodišnji pregled koji je uveo Upravni savjet 1995.
2. Ovo praćenje pokrivat će svake godine četiri oblasti temeljnih principa i prava kao što su specificirani u Deklaraciji.

B. Modaliteti

1. Ovo praćenje zasnivat će se na izvještajima koji se zahtijevaju od članica na temelju odredbi iz člana 19. stav 5(e) Ustava. Obrasci izvještaja bit će napravljeni tako da se mogu dobiti informacije od vlada koje nisu ratificirale jednu ili više temeljnih Konvencija o bilo kojim promjenama do kojih je možda došlo u njihovom zakonu i praksi, imajući u vidu član 23. Ustava i ustanovljenu praksu.
2. Pregled ovih izvještaja, koje prikuplja Kancelarija, izvršit će Upravni savjet.
3. U pogledu uvoda u izvještaje koji budu prikupljeni na ovaj način, poklanjajući pažnju bilo kojem od vidova koji bi mogli zahtijevati detaljniju diskusiju, Kancelarija se može pozvati na grupu eksperata koje u ovu svrhu imenuje Upravni savjet.

4. Prilagođavanja postojećih postupaka Upravnog savjeta bit će ispitana kako bi se omogućilo članicama koje nisu zastupljene u Upravnom savjetu da pruže, na najbolji mogući način, objašnjenja koja mogu biti potrebna ili od koristi tokom diskusija Upravnog savjeta kako bi dopunile informacije sadržane u njihovim izvještajima.

III. GLOBALNI IZVJEŠTAJ

A. Svrha i domen

1. Svrha ovog izvještaja je da pruži dinamičnu globalnu sliku u odnosu na svaku od kategorija temeljnih principa i prava koja je primijećena tokom predhodnog četverogodišnjeg perioda i da posluži kao osnova za procjenu djelotvornosti pomoći koju je pružila Organizacija, kao i za određivanje prioriteta u narednom periodu, u obliku akcionih planova za tehničku saradnju namijenjenu naročito mobiliziranju unutarnjih i vanjskih resursa koji su neophodni za njihovo izvođenje.

2. Izvještaj će, svake godine, naizmjenično pokrivati jednu od četiri kategorije temeljnih principa i prava.

B. Modaliteti

1. Izvještaj će biti sačinjen u okviru odgovornosti Generalnog direktora na temelju zvaničnih informacija, ili informacija koje se prikupe i procijene putem ustanovljenih postupaka. U slučaju država koje nisu ratificirale temeljne Konvencije, on će se naročito temeljiti na nalazima iz

gore spomenutog godišnjeg praćenja. U slučaju članica koje su ratificirale Konvencije o kojima je riječ, ovaj izvještaj će se naročito temeljiti na izvještajima kao što je navedeno u odredbama člana 22. Ustava.

2. Ovaj izvještaj podnosi se Konferenciji za tripartitnu diskusiju kao izvještaj Generalnog direktora. Konferencija se može baviti ovim izvještajem odvojeno od izvještaja iz člana 12. svojih Stalnih pravila, i može o njemu diskutirati tokom zasjedanja koje je u potpunosti posvećeno ovom izvještaju, ili na bilo koji drugi odgovarajući način. Nakon toga zadatak je Upravnog savjeta, da na ranom zasjedanju, na temelju ove diskusije donese zaključke o prioritetima i akcione planove za tehničku saradnju koji će se primjenjivati u narednom periodu od četiri godine.

IV. PODRAZUMIJEVA SE DA:

1. Prijedlozi za izmjene i dopune Stalnih pravila podnose se Upravnom savjetu i Konferenciji od kojih se traži da primijene predhodne odredbe.

2. Konferencija će, blagovremeno, izvršiti reviziju funkcioniranja ove primjene i praćenja u svjetlu stečenog iskustva kako bi procijenila da li na odgovarajući način ispunjava sveukupnu svrhu izraženu u Dijelu I.

Predhodni tekst je Deklaracija MOR-a o temeljnim principima i pravima na radu i njena primjena i praćenje koje je na propisan način usvojila Opća konferencija Međunarodne organizacije rada na osamdeset šestom zasjedanju održanom u Ženevi koje je proglašeno završenim 18. juna 1998.

U POTVRDU ČEGA mi stavljamo svoje potpise ovog devetnaestog dana juna 1998.godine.

Predsjednik Konferencije,
JEAN- JACQUES OECHSLIN

Generalni direktor Međunarodne kancelarije rada,
MICHEL HANSENNE

